

องค์การการค้าโลก : วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ความเป็นมา

องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีพัฒนาการมาจากการทำความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้าหรือแกตต์ (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) เมื่อปี พ.ศ. 2490 ซึ่งขณะนั้น ยังไม่มีสถานะเป็นสถาบันจนกระทั่งประเทศสมาชิกได้จบบรรณการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย และผลการเจรจาส่วนหนึ่งคือ การก่อตั้งองค์การการค้าโลกขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 มีสมาชิกเริ่มแรก 81 ประเทศ และมีที่ตั้งอยู่ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2538 เป็นสมาชิกลำดับที่ 59 มีสถานะเป็นสมาชิกก่อตั้ง มูลค่าการค้าระหว่างประเทศสมาชิกขององค์การการค้าโลก ด้วยกันคิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 90 ของการค้าโลก และการขยายตัวของจำนวนสมาชิกจะมีผลให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกขยายตัว เพิ่มขึ้นเป็นลำดับด้วย ปัจจุบันองค์การการค้าโลกมีสมาชิกทั้งสิ้น 153 ราย

วัตถุประสงค์

องค์การการค้าโลกมีการเจรจาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามความพร้อมของประเทศ สมาชิก และระดับการพัฒนาของประเทศสมาชิก กฎกติกาต่างๆ ขององค์การการค้าโลก ได้กำหนดให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นพิเศษแก่ประเทศกำลังพัฒนา เพื่อให้สามารถเข้าร่วมในระบบการค้าพหุภาคีได้ องค์การการค้าโลกจึงเป็นองค์กรที่ไม่หยุดนิ่ง จะมีการเจรจาเพื่อพัฒนาและสร้างกฎกติกาใหม่ๆ เพื่อให้สามารถรองรับกับวิวัฒนาการของการค้าระหว่างประเทศและรูปแบบการค้า โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง การเป็นสมาชิกของ องค์การการค้าโลกทำให้ประเทศสมาชิกมีสิทธิและข้อผูกพัน ที่จะต้องปฏิบัติตามภายใต้ความตกลงต่างๆ ขององค์การการค้าโลก กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศขององค์การการค้าโลก นอกจากช่วยส่งเสริมให้การแข่งขันทางการค้าเป็นธรรมแล้ว ยังสร้างความมั่นใจให้แก่ทั้งผู้ค้าและผู้ลงทุน ผู้ผลิตและส่งออกสามารถคาดการณ์และวางแผนการค้าระหว่างประเทศล่วงหน้าได้ อีกทั้งองค์การการค้าโลกยังทำหน้าที่ดูแลการค้าโลกให้เป็นไปในทางเสรีและมี ความเป็นธรรม

บทบาทหน้าที่

1. เป็นเวทีเพื่อเจรจาลดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก ในรูปของมาตรการภาษีศุลกากร และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร

2. เป็นเวทีให้สมาชิกหันหน้าเข้าหาหรือเพื่อแก้ไขข้อขัดแย้งทางการค้าและหากตกลงกันไม่ได้ก็จะจัดตั้งคณะลูกขุนทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและให้ข้อเสนอแนะ
3. เป็นผู้เฝ้าดูแลสถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ และจัดให้มีการทบทวนนโยบายการค้าของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ
4. ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาในด้านข้อมูล ข้อเสนอแนะเพื่อให้สมาชิกปฏิบัติตามพันธกรณีได้อย่างเพียงพอ ตลอดจนทำการศึกษา ประเด็นการค้าที่สำคัญ
5. ประสานงานกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศและธนาคารโลกเพื่อให้นโยบายเศรษฐกิจโลกสอดคล้องกันยิ่งขึ้น

หลักการสำคัญขององค์การการค้าโลก

หลักการในการดำเนินงานขององค์การการค้าโลกทำหน้าที่ดูแลการค้าสินค้าครอบคลุมถึงการดำเนินการบริการสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และ มาตรการการลงโทษที่เกี่ยวข้องกับการค้า โดยพยายามลดอุปสรรค และ มาตรการในการกีดกันทางการค้า หลักการปฏิบัติที่สำคัญมี ดังนี้

1. การไม่เลือกปฏิบัติ (Non – Discrimination) ในการใช้มาตรการทางการค้าระหว่างประเทศโดยปฏิบัติต่อสินค้าจากทุกประเทศ เท่าเทียม การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและภาษีศุลกากรหรือมาตรการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่นำเข้าต้องเรียกเก็บเท่าเทียมกันทุกประเทศ และ ต้องปฏิบัติต่อสินค้านำเข้าเท่าเทียมกับสินค้าภายในประเทศ
2. ต้องมีความโปร่งใสเกี่ยวกับข้อกำหนดและมาตรการทางการค้าที่นำมาบังคับใช้กับ สินค้า ประเทศสมาชิกจะต้องพิมพ์กฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรการทางการค้า เผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ และ ต้องแจ้งเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ
3. ใช้ภาษีศุลกากรเท่านั้น (Tariff – only Protection) ในการคุ้มครองผู้ผลิตภายใน ห้ามใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าทุกชนิด ยกเว้นกรณีที่สุดอดคล้องกับบทบัญญัติขององค์การการค้าโลก
4. ให้มีการรวมกลุ่มทางการค้าเพื่อลดภาษีระหว่างกัน ทั้งนี้ต้องมีเงื่อนไขในการรวมกลุ่มต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อกีดกันการนำเข้าจากประเทศนอกกลุ่ม ต้องไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์เดิมของประเทศนอกกลุ่ม
5. ส่งเสริมการแข่งขันการค้าที่เป็นธรรม แต่ประเทศสมาชิกสามารถเก็บภาษีและตอบโต้การทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้าเข้าได้ หากมีการไต่สวนตามกฎหมายระเบียบขององค์การการค้าโลกแล้วพบว่าประเทศผู้ส่งออก กระทำการทุ่มตลาดและให้การอุดหนุนจริง ได้ก่อให้เกิดความเสียหายซึ่งสินค้าอุตสาหกรรมภายในประเทศ

6. มีกระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้า เมื่อเกิดกรณีมีข้อขัดแย้งทางการค้าให้เจรจาหรือเพื่อยุติข้อพิพาท หากทำไม่สำเร็จให้นำข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการขององค์การการค้าโลก เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่กระบวนการยุติข้อพิพาททางการค้าระหว่าง ประเทศ

วิเคราะห์ปัญหาองค์การการค้าโลก

หลังจากการก่อตั้งองค์การการค้าโลกและได้ดำเนินงานจัดการการค้าของโลกที่ ผ่านมาได้ประสบทั้งปัญหา ทั้ง การดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ของประเทศสมาชิกและโลก อีกทั้งยังพบว่ายังมีอุปสรรคทางการค้าในปัจจุบัน ที่ยังคงต้องแก้ปัญหาต่อไปนี้คือ ประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว มักจะนำมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ศุลกากรมาเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้าดังเช่น สหรัฐเรียกเก็บภาษีต่อต้านการทุ่มตลาดสินค้าไทยหลายประการ นำเอาเรื่องการค้าคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นข้ออ้างในการตัดสินพิเศษ ทางศุลกากรโดยทั่วไปตลอดจนนำเรื่อง แรงงานและสิ่งแวดล้อมมาผูกโยงกับประเด็น การค้า ญี่ปุ่นก็มีการเข้มงวดด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้าโดยเฉพาะ อาหารต้องติดฉลาก สินค้าจีเอ็มโอ หรือปลอดจีเอ็มโอ ส่วนสหภาพยุโรปก็มีมาตรการการเข้มงวดเกี่ยวกับนโยบายความปลอดภัยด้านอาหาร การควบคุมมาตรฐานสุขอนามัย และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนั้น จะเห็นได้จากการมีนักเคลื่อนไหวทางด้านสิ่งแวดล้อม แรงงานและผู้บริโภค ต่างก็คัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์มาตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ว่าองค์การการค้าโลก ให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์ของผู้ประกอบการมากกว่าจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของ สังคมและ ประชาชนโดยส่วนรวมซึ่งในตอนแรก ฝ่ายที่สนับสนุนการก่อตั้งองค์การการค้าโลก ให้คำมั่นสัญญาว่าองค์การการค้าโลก จะไม่คุกคามต่ออำนาจปกครองหรือระบอบประชาธิปไตยของประเทศสมาชิก รวมทั้งจะนำข้อตกลงมาปฏิบัติ จะมีการ ขยายตัวของเศรษฐกิจโลกอย่างมหาศาล สหรัฐอเมริกาจะลดการขาดดุลลง ครอบครัวยุโรปจะมีรายได้เพิ่มขึ้น ประเทศต่างๆ ในละตินอเมริกาจะฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ และการเติบโตของเอเชียจะดำเนินต่อไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้ ธุรกิจขนาดเล็กและแรงงานจะได้รับอันติสงส์จากการย้ายฐานการผลิต สรุปว่าทุกๆ ฝ่ายจะได้รับผลประโยชน์จากการก่อตั้ง องค์การการค้าโลกโดยถ้วน หน้า แต่การดำเนินงานขององค์การการค้าโลกกลับส่งผลกระทบต่อโลกและประเทศต่างๆ พอสมควร การนำกฎเกณฑ์ต่างๆ ขององค์การการค้าโลกมาปฏิบัติ ได้กลายเป็นการคุกคามต่อผลประโยชน์ของส่วนรวม ทั้งด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การขยายตัวของเศรษฐกิจไม่เกิดขึ้นจริง ความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเงินโลก ช่องว่างระหว่างรายได้ของคนรวยกับคนจนขยายตัวออกไปทั้งในประเทศและระหว่าง ประเทศ ค่าจ้างแรงงานในประเทศ ส่วนใหญ่ตกต่ำลง สินค้าอุปโภคบริโภคถูกกดราคาให้ต่ำ และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนส่วนใหญ่ไม่ดีขึ้น ในทางตรงกันข้ามผลประโยชน์ของบรรษัทข้ามชาติและธุรกิจขนาดใหญ่กลับทำกำไร เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ส่งผลให้ เกิดการผูกขาดขึ้นในธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญ การตัดสินใจทางด้านนโยบายของประเทศสมาชิกองค์การ การค้าโลก ถูกโยกย้ายจากเวทีประชาธิปไตยที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม ไปรวมศูนย์อยู่ที่องค์กรระหว่างประเทศมีการ ดำเนินงานเป็นความลับและปิดกั้น จากการตรวจสอบของประชาชน ซึ่งมักจะนำคำว่าการค้าเสรีมาสนับสนุนการ ดำเนินงานขององค์การการค้าโลก แต่การดำเนินงานตามกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกกลับส่งผลให้เกิดข้อจำกัดทาง

การค้าแบบผูกขาดขึ้นมา เช่น ในเรื่องยารักษาโรคและเทคโนโลยี ซึ่งปัญหาหลักๆขององค์การการค้าโลกที่ส่งผลให้เกิดปัญหาเช่นนั้นสามารถสรุป ออกมาเป็นปัญหาหลักๆได้ดังนี้

ปัญหาการค้าและการตัดสินข้อพิพาทขององค์การการค้าโลก

องค์การการค้าโลกมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจบังคับกฎหมายทางการค้าของตน ซึ่งการตัดสินชี้ขาดของ คณะกรรมการขององค์การการค้าโลก จะมีผลบังคับโดยอัตโนมัติต่อประเทศสมาชิกโดยไม่จำเป็นต้องได้รับมติเอกฉันท์ จากประเทศสมาชิก และถ้าเกิดข้อพิพาทระหว่างการค้าประเทศผู้สูญเสียประโยชน์ก็สามารถนำเอาขึ้น ร้องเรียนต่อ องค์การการค้าโลกได้ แต่การจะยกเลิกข้อบังคับขององค์การการค้าโลกได้นั้น จะต้องได้รับเสียงเอกฉันท์จากประเทศ สมาชิกทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งเป็นการไม่ยุติธรรมต่อประเทศที่สูญเสียผลประโยชน์ เพราะไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใดๆ ทั้งสิ้น รวมทั้งไม่มีอำนาจในการกำหนดข้อตกลงที่จะต้องมีผลบังคับใช้กับประเทศของตน และไม่สามารถดำเนินการใดๆ ที่ขัด ต่อกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกได้ เพราะหากฝ่าฝืนไม่ยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การการค้าโลกที่กำหนดไว้ แล้ว จะถูกทำการลงโทษจากประเทศสมาชิก โดยอาศัยมาตรการการลงโทษทางการค้า (Sanction) การกำหนดกฎเกณฑ์ ขององค์การการค้าโลก มีผลบังคับใช้เป็นรูปธรรมและเป็นกฎเกณฑ์ครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่เป็นนโยบายภายในของแต่ละ ประเทศ ซึ่งส่งผลต่ออำนาจตัดสินใจของรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ในระบอบประชาธิปไตย เพราะกฎเกณฑ์ขององค์การ การค้าโลกจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้าง ทั้งหมดของประเทศในภาพรวม แต่ละประเทศสมาชิกต้องปรับโครงสร้างของ สถาบันทางการปกครองและนโยบายภายใน ประเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก บางประเทศต้อง ยอมแก้ไขกฎหมายภายในประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ประเทศของตนมีปัญหาเกี่ยวกับองค์การการค้าโลก ซึ่งการเปลี่ยนแปลง เหล่านี้ ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างโดยรวมเท่านั้นแต่มีผลกระทบต่อ การดำเนิน ชีวิตของประชาชนภายในประเทศ และระบบการบริหารของประเทศด้วย จากข้อพิพาททั้งหมดที่เกิดขึ้นตั้งแต่มีการตั้งองค์การการค้าโลกขึ้นมา มีเพียง 3 คดี เท่านั้นที่ประเทศฝ่ายจำเลยที่ถูกองค์การการค้าโลกฟ้องเป็นผู้ชนะ ระบบการตัดสินข้อพิพาทการประชุมและเอกสาร ทั้งหมดขององค์การการค้าโลกถือเป็น ความลับสุดยอด ซึ่งไม่มีการพิจารณาเปิดเผยซึ่งไม่มีความยุติธรรมต่อ จำเลย และไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่ามันเป็นการตัดสินที่ถูกต้องหรือไม่ คณะกรรมการในการตัดสินก็เป็นบุคคลที่องค์การ การการค้าโลกเสนอชื่อจากรายชื่อผู้ ที่มีอยู่ หากคู่กรณีไม่พอใจกับคำตัดสินของคณะกรรมการระดับล่างขององค์การการค้า โลกก็ สามารถยื่นอุทธรณ์คำตัดสินให้กลับคำตัดสินของคณะกรรมการระดับล่างได้เพียง ครั้งเดียวเท่านั้น การทำงานของ คณะกรรมการเหล่านี้ไม่อยู่ภายใต้การตรวจสอบและไม่มีความโปร่งใส ในการดำเนินงานด้วย ซึ่งขัดกับหลักการสำคัญ ขององค์การการค้าโลก ที่บอกว่าการกำหนดและบังคับใช้มาตรการทางการค้าจะต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส ประเทศ คู่กรณีเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ในการตัดสินขององค์การการค้าโลกจะต้องปฏิบัติ ตามคำตัดสินและประเทศที่ชนะคดีจะขอ ค่าชดเชยและถ้าหากการตกลงค่าชดเชยกันไม่ได้ ฝ่ายชนะจะขอให้องค์การการค้าโลกใช้อำนาจแทรกแซงทางการค้า เช่น หากประเทศสหรัฐอเมริกาชนะคดีก็กดดันสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทย องค์การการค้าโลกสามารถลงโทษประเทศไทย โดยให้ประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งกำแพง ภาษีสินค้าเกษตรกรรมของประเทศไทย ดังนั้นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีสินค้า ส่งออกไม่หลากหลายจึงอยู่ในฐานะเสียเปรียบและถูกกดดันได้ง่าย จากภาพรวมแล้วระบบการพิจารณาตัดสินขององค์การ

การค้าโลกที่บังคับให้ประเทศ สมาชิกต่างๆ จะต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายภายในประเทศ โดยที่คณะกรรมการขององค์การการค้าโลก ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมาย และนโยบายของประเทศนั้นๆ เลย ซึ่งนอกจากจะแสดงให้เห็นว่าเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศ อีกทั้งยังเป็นการทำลายระบบประชาธิปไตยที่ประชาชนในแต่ละประเทศ แสดงเจตจำนงของตนผ่านนโยบายรัฐบาลอีกด้วย

ปัญหาข้อตกลงด้านมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารและสาธารณสุข

ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการเกี่ยวกับสุขอนามัยและความปลอดภัยของพืชและสัตว์ มีจุดมุ่งหมายอำนวยความสะดวกเรื่องการค้า โดยจำกัดความแตกต่างของข้อบังคับเกี่ยวกับอาหารในตลาดโลก อีกทั้งยังครอบคลุมถึงมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร ปศุสัตว์ ประมงและพันธุ์พืช รวมทั้งการตั้งด่านตรวจโรคติดต่อ

การตั้งกฎเกณฑ์มาตรฐานนี้เป็นการจำกัดบทบาทของรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในการวางนโยบายทางด้านอาหารและสาธารณสุข รวมทั้งนโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การห้ามใช้ยาฆ่าแมลงในบางที่ เป็นต้น ระดับการคุ้มครองที่ประเทศต่างๆ เลือกให้แก่พลเมืองของตน ต้องตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับขององค์การการค้าโลกด้วย แม้มาตรการนั้นจะใช้เท่าเทียม ระหว่างสินค้าที่ผลิตภายในและภายนอกประเทศก็ตาม ข้อตกลงนี้ต้องการให้ทุกประเทศได้ประเมินความเสี่ยงในการตั้งมาตรฐานสินค้า ภายในประเทศ ในขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ใช้วิธีความเสี่ยงเป็นศูนย์ คือหากตัวสินค้ายังมีข้อสงสัย รัฐบาลจะสั่งห้ามไว้ก่อน แต่องค์การการค้าโลก ถือว่าวิธีการนี้เป็นอุปสรรคต่อการค้า มีการจำกัดให้ประเทศสมาชิกใช้มาตรฐานสินค้าสูงเกินกว่าที่องค์การการค้าโลก กำหนด ซึ่งองค์การการค้าโลกมอบหมายให้ ISO เป็นผู้กำหนดมาตรฐาน ซึ่งก็ไม่ว่า ISO มาตรฐาน ความน่าเชื่อถือมีน้อยแค่ไหน ซึ่ง ISO มีการทำงานแบบปิดล้อม ไม่มีโอกาสให้ตรวจสอบได้ การย้ายบทบาทสำคัญในการตัดสินใจในเรื่องนี้ ไปจากรัฐบาลของตนยกให้กับองค์การระหว่างประเทศที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของ องค์การการค้าโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อตกลงนี้เป็นการจำกัดอำนาจของรัฐบาลในการคุ้มครอง ประโยชน์ของประชาชนและทำให้ประชาชนไม่มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นด้าน นโยบายของรัฐบาลด้วย ในความเป็นจริงแล้วการตั้งมาตรฐานนี้ไว้เป็นสากลขององค์การการค้าโลกนั้น ตัวองค์การการค้าโลกไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ประเทศต่างๆ ปฏิบัติตามมาตรฐานที่ถูกกำหนดว่าเป็นมาตรฐานต่ำสุด แต่ตรงกันข้าม มาตรฐานดังกล่าวในมุมมองของหลายๆ ประเทศนั้นยังเป็นสิ่งที่ยากเกินไปที่หลายๆ ประเทศจะสามารถปฏิบัติได้ การสร้างมาตรฐานสากล (Harmonization) เป็นการพยายามของธุรกิจข้ามชาติที่ต้องการให้มีมาตรฐานสินค้าเหมือนกันหมด ซึ่งจะเป็นการเอื้อต่อการทำธุรกิจไร้พรมแดน ซึ่งองค์การการค้าโลกเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมาย โดยตั้งคณะกรรมการมาดำเนินงาน แต่ในการดำเนินงานขององค์การการค้าโลก ไม่มีการเปิดรับความคิดเห็นจากผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ซึ่งการตั้งมาตรฐานนี้จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อนโยบายทั้งระดับท้องถิ่นและ ระดับชาติ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าไม่ว่าในกรณีใดก็ตามองค์การการค้าโลกในความสัมพันธ์กับผล ประโยชน์ของผู้ประกอบการข้ามชาติมากกว่า การสร้างมาตรฐานเหล่านี้ทำได้จริงเพียงไม่กี่กรณี นอกจากจะไม่สามารถทำได้จริงแล้วยังส่งผลให้มาตรฐานเดิมในประเทศต่างๆ ลดลงอีกด้วย เช่น เนยแข็งที่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์เป็นมาตรฐานในสหรัฐอเมริกา แต่เนยแข็งชนิดนี้

เป็นที่รังเกียจของชาวฝรั่งเศส หรือการกำหนดค่ามาตรฐานของระดับยาฆ่าแมลงที่ตกค้างในเมล็ดข้าว ยังต้องคำนึงถึงวิธีบริโภคข้าวซึ่งแตกต่างกันไปในสหรัฐอเมริกา เอเชีย หรือละตินอเมริกา เป็นต้น

ปัญหาสภาพแวดล้อมจากกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก

เป้าหมายหลักขององค์การการค้าโลก เป็นองค์การระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมด้านการค้าเพียงอย่างเดียวให้ได้มากที่สุด ดังนั้นปัจจัยด้านอื่นๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข แรงงาน สิทธิมนุษยชน ในทัศนะขององค์การการค้าโลกแล้ว จึงกลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านการค้า โดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยองค์การการค้าโลก ประกาศว่าแต่ละประเทศสามารถเลือกดำเนินนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมแบบใดก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดกับกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกและต้องเป็นอุปสรรคต่อการค้า น้อยที่สุด ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในการให้ความสำคัญกับการค้าเพียงด้านเดียว เพราะการส่งเสริมการค้าก็ควรคำนึงถึงปัจจัยด้านอื่นด้วย ควรทำให้ทุกสิ่งเกิดการพัฒนาไปพร้อมๆ กันเพื่อให้เกิดความสมดุลและสอดคล้องกัน กฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลก เกี่ยวกับการผลิตและกระบวนการในการผลิต ยังมีผลครอบคลุมว่า ประเทศสมาชิกย่อมไม่มีสิทธิสั่งห้ามสินค้าที่ผลิตด้วยแรงงานเด็ก หรือกระบวนการในการผลิตใดใดที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำลายสิ่งแวดล้อม หรือด้วยวิธีที่ไม่น่าพึงปรารถนาอื่นๆ ตราบที่สินค้าที่ผลิตออกมาไม่มีความแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน เช่น กรณีความพยายามขององค์การการค้าโลก ที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ทางธุรกิจแก่บรรดาบริษัทที่ทำกิจการเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมวิศวกรรม ซึ่งทำให้สิทธิของผู้บริโภคในการปฏิเสธอาหารจีเอ็มโอถูกคุกคามอย่างหนัก จากนโยบายทางเศรษฐกิจของสหรัฐซึ่งถูกแทรกแซงโดยองค์กรธุรกิจในกลุ่มจีเอ็มโอ สหรัฐพยายามที่จะใช้องค์การการค้าโลก ทำลายสหภาพยุโรปหลังจากมีการห้ามขายอาหารจีเอ็มโอในกลุ่มประเทศสมาชิกด้วย การบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาหารจีเอ็มโอที่มีความเข้มงวดที่สุดในโลก การที่สหรัฐส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ เปิดตลาดให้กับอาหารจีเอ็มโอ ทำให้หลายประเทศเริ่มกลัวว่าการปฏิเสธอาหารจีเอ็มโอจะทำให้ถูกแทรกแซงทางการค้าซึ่งจะนำไปสู่ความเสียหายเป็นมูลค่าร้อยล้านถึงพันล้านเหรียญสหรัฐ ทำให้องค์การการค้าโลกเป็นองค์กรที่ไม่เหมาะสมและไม่มีความสามารถที่จะ จัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจีเอ็มโอ อันเป็นปัญหาที่สามารถส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอย่างรุนแรงได้ หลักการป้องกันไว้ก่อนที่นานาประเทศลงนามรับรองจะต้องไม่ถูกล้มล้างลงเพียง เพื่อผลประโยชน์ขององค์กรธุรกิจและความอยู่รอดของอุตสาหกรรมจีเอ็มโอซึ่ง กำลังประสบปัญหาอย่างหนักเพราะตลาดทั่วโลกเริ่มปฏิเสธผลิตภัณฑ์จีเอ็มโอมากขึ้นเรื่อยๆ

ปัญหาทรัพย์สินทางปัญญาต่ออาหารและยารักษาโรค

ปกติประเทศต่างๆ มีนโยบายเป็นอิสระในการรักษาสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของภาคอุตสาหกรรมที่มี การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา กับผลประโยชน์ของสังคมที่จะมีโอกาสใช้สอยนวัตกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น สืบเนื่องจากนวัตกรรมทางอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นผลจากการลงทุนของภาครัฐในด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนา ดังนั้นกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของหลายๆ ประเทศจึงให้ความสำคัญแก่สังคมส่วนรวม โดยเฉพาะในด้านยารักษาโรค แต่หลังจากเกิดข้อตกลงมีการจำกัดบทบาทของการกำหนดนโยบายภายในของแต่ละประเทศ มีการกำหนดนิยามของ

ทรัพย์สินทางปัญญา และมีกฎข้อบังคับชุดเดียวกันที่รัฐบาลประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติตาม ข้อตกลงแสดงให้เห็นชัดเจนถึงการตีสองหน้าขององค์การการค้าโลก เพราะในขณะที่ส่งเสริมการค้าเสรีและพยายามขจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งหมดโดยไม่สนใจปัญหาสภาพแวดล้อมหรือความปลอดภัยของมนุษย์แต่กลับมีไว้เพื่อเป็น อุปสรรคและจำกัดการค้าโดยตรง เพราะเมื่อบริษัทใดได้รับสิทธิบัตร ก็เท่ากับได้รับอนุญาตให้ผูกขาดการผลิตและราคาของสินค้านั้นเป็นระยะเวลาหนึ่ง หมายถึงเป็นการปิดกั้นการแข่งขันและทางเลือกของผู้บริโภค แสดงให้เห็นชัดว่าแนวทางขององค์การการค้าโลก ไม่ได้ยึดมั่นต่อหลักการการค้าเสรีที่แท้จริง ระดับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาตามข้อตกลงมีเกณฑ์ที่ตั้งไว้สูงมากกว่า กฎเกณฑ์ของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ นอกจากนั้น เนื้อหาของข้อตกลงนี้ยังมีขอบเขตครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งกว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาฉบับใดที่เคยมีมา โดยขยายสิทธิบัตรให้ครอบคลุมทั้งยาโรค ผลผลิตทางการเกษตร ความหลากหลายของพันธุ์พืชและสิ่งมีชีวิต เมล็ดพันธุ์ ฯลฯ ข้อตกลงนี้เป็นประเด็นที่ถูกประท้วงมากในประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะประเทศเหล่านี้มักบริโภคอาหารและยาออกจากกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อเป็นหลักประกันว่าสองในปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐาน จะไม่ตกอยู่ภายใต้การผูกขาดของเอกชน แต่ภายใต้ข้อตกลงนี้ อาหารกับยาโรคจะตกอยู่ในความครอบครองของบริษัทข้ามชาติ โดยอาศัยการจดสิทธิบัตรที่มีผลบังคับทั่วโลก เช่น เรื่องยาตัวอย่างเช่นยาโรคเอดส์ สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมยาที่ใหญ่ที่สุดในโลก เนื่องจากมีกำลังทุนในการจ้างนักวิจัยที่เก่งๆ และมีงบประมาณในการศึกษาวิจัยตัวยาโรคที่ประเทศอื่นๆ ไม่สามารถรักษาได้ สามารถเดินทางไปหาวัตถุดิบจากประเทศต่างๆ ไปเป็นส่วนผสมของยาโรคเอดส์ แม้จะไม่รักษาหายได้ แต่ก็ช่วยหยุดการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเชื้อไวรัสได้ เมื่อสหรัฐอเมริกาสามารถทำการวิจัยสำเร็จได้ยาออกมาแล้ว ก็ทำการจดลิขสิทธิ์ซึ่งที่จริงแล้วประเทศที่ประสบปัญหานี้ส่วนใหญ่เป็น ประเทศที่กำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนา โดยเฉพาะทวีปแอฟริกาที่มีการระบาดของโรคมากที่สุด และเป็นประเทศที่ยากจน กลับไม่มีโอกาสได้ใช้ยาดังกล่าวเนื่องจากไม่มีเงินมากพอที่จะซื้อลิขสิทธิ์ ยานั่นได้

แนวทางการแก้ไขปัญหา

องค์การการค้าโลกนั้นตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนแนวคิดการค้าเสรีอีกทั้งยังช่วย อำนวยความสะดวกในการค้าให้กับประเทศสมาชิก ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาในบางส่วนก็ประสบความสำเร็จ แต่ก็ยังมีอีกหลายๆ ด้านที่ได้รับผลกระทบด้านลบจากการดำเนินนโยบายหรือการบริหารงานขององค์การ การค้าโลก มีหลายประเทศที่กำลังพัฒนาถูกเอาเปรียบจากประเทศที่พัฒนาแล้ว องค์การการค้าโลกจึงถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของประเทศพัฒนาแล้ว ในการกดดันให้เปิดเสรีในประเทศกำลังพัฒนา และก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ประเทศพัฒนาแล้วมากกว่า อีกทั้งการดำเนินงานบางอย่างเช่น การตัดสินข้อพิพาทขององค์การการค้าโลก ยังส่งผลให้ประเทศกำลังพัฒนาอยู่ในฐานะเสียเปรียบและถูกกดดันได้ง่าย การตั้งมาตรฐานสากลซึ่งทำให้สินค้าจากประเทศถูกกีดกันจากการกำหนดมาตรฐาน สากล ซึ่งไม่ตรงกับมาตรฐานการผลิตของท้องถิ่นประเทศนั้นๆ กลับแสดงให้เห็นว่าไม่ว่าในกรณีใดก็ตามองค์การการค้าโลกในความสัมพันธ์กับผลประโยชน์ของผู้ประกอบการข้ามชาติมากกว่า ในด้านสภาพแวดล้อมของโลก องค์การการค้าโลกมีนโยบายว่าจะส่งเสริมการค้าให้

เกิดขึ้นมากที่สุดเท่าที่จะ มากได้ โดยไม่คำนึงว่าการผลิตสินค้านั้นจะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยประเทศสมาชิกจะมีนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมที่ต้องการได้ ตราบเท่าที่นโยบายนั้นไม่ขัดกับหลักขององค์การการค้าโลกและเป็นอุปสรรคต่อการค้าขายที่เสรี ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา เช่น กรณีที่ประเทศไทยฟ้องร้องเรื่องการจับกุ้งที่ส่งผลให้เต่าทะเลตาย และสหรัฐอเมริกาซึ่งไม่ต้องการนำเข้ากุ้งจากประเทศไทยใช้ข้ออ้างนี้เพื่อกีดกันการค้ากุ้งของไทย ซึ่งองค์การการค้าโลกตัดสินให้สหรัฐอเมริกาผิด แสดงให้เห็นว่าองค์การการค้าโลกยังยึดหลักส่งเสริมการค้าโดยไม่สนใจปัญหา สิ่งแวดล้อมหรือการที่สหรัฐอเมริกาต้องการขายสินค้าจีเอ็มโอ องค์การการค้าโลกก็มีถ้าที่สนับสนุนแม้ว่าประชาคมโลกจะคัดค้านก็ตาม ซึ่งกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงความต้องการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทวิศวะพันธุ กรรมขนาดใหญ่หลายๆ แห่งให้สหรัฐอเมริกา ปัญหาการจลาจลสิทธิบัตรยาที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนา หรือประเทศด้อยพัฒนามีโอกาสเข้าถึงยารักษาโรคได้ยาก พี่พพันธุ์ท้องถิ่นที่มีคุณสมบัติช่วยรักษาโรคหรือมีประโยชน์ต่อร่างกายใน ประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศถูกนำไปจดสิทธิบัตรโดยประเทศที่พัฒนาแล้วที่มี ทุนในการวิจัยการผลิต เพื่อแสวงหาผลกำไรอย่างเต็มที่ ปัญหาต่างๆ ข้างต้นจะเห็นได้ว่าองค์การการค้าโลก ยังมีจุดบกพร่องมากมายที่ควรจะต้องปรับเปลี่ยนทั้งในด้านโครงสร้างองค์การและการ ดำเนินนโยบายต่างๆ ขององค์การการค้าโลก

ในด้านผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินนโยบายขององค์การการค้า โลกนั้น องค์การการค้าโลกควรจะหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น มิใช่มุ่งเน้นไปทางการค้า การแสวงหาผลประโยชน์และผลกำไรเพียงอย่างเดียว เนื่องจากในปัจจุบันโลกมีลักษณะเป็นโลกาภิวัตน์ทุกประเทศติดต่อสื่อสารกัน ได้ง่าย ประชาคมโลกรวมกันเป็นหนึ่ง การดำเนินนโยบายขององค์การการค้าโลกที่มุ่งไปทางการพาณิชย์อย่างเดียว จนส่งผลให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม อาจจะทำให้เกิดการต่อต้านจากองค์การการค้าโลกมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ตัวองค์การเองขาดความน่าเชื่อถือและศรัทธาจากประชาคมโลก หากยังมุ่งไปที่ผลประโยชน์ทางการค้าโดยไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมดังเช่นกรณีของการ อนุโลมให้จำหน่ายสินค้าจีเอ็มโอ โดยที่ยังไม่ศึกษาผลกระทบต่อด้านดีด้านเสียให้กระจ่างชัดเท่าที่ควร ทำให้เกิดการประท้วงขึ้นมากมายในการประชุมหลายๆ ครั้งจนในที่สุดจึงอนุญาตให้ประเทศที่ไม่ต้องการสามารถปฏิเสธหรือนำเข้าได้ แต่ต้องติดฉลากว่าเป็นสินค้าตัดแต่งพันธุกรรม เป็นต้น อีกทั้งการที่สนับสนุนนโยบายทางการค้าส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมากในประเทศกำลังพัฒนา อันนำไปสู่ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับโลก ดังนั้นการดำเนินการต่างๆ ขององค์การการค้าโลกควรมีการวิเคราะห์ผลดีผลเสีย พังเสียงประชาคมโลก ยึดหยุ่นนโยบายตามวาระโอกาสที่สมควร เพื่อที่จะทำให้การค้าของประเทศสมาชิกดำเนินการไปได้อย่างสมดุล ระหว่างการค้าเพื่อกำไรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสังคมโลก

ในด้านหน้าที่ขององค์การการค้าโลกสนับสนุนให้มีการจลาจลสิทธิบัตรยาไปถึงสิทธิ บัตรยาทำให้ประเทศยากจน หรือกำลังพัฒนาหลายๆ ประเทศเข้าถึงยารักษาโรคได้ยากเนื่องจากสิทธิบัตรยาจากประเทศที่พัฒนาแล้วมี ราคาสูง การกระทำเช่นนี้ควรมีการนำมาเป็นวาระการประชุมเพื่อแสวงหาข้อยุติแนวทางการ แก้ไขที่ดี องค์การการค้าโลกควรที่จะฟังกลุ่มองค์กรอิสระที่ไม่แสวงหาผลกำไร และทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนโลกอย่างแท้จริง เพื่อที่จะทำให้ประเทศในกลุ่มประเทศโลกที่สามได้มีโอกาสเข้าถึงยารักษาโรค เหล่านี้กันอย่างเท่าเทียม เพราะวัตถุประสงค์หลายๆ อย่างที่นำมาสกัดกั้นยาส่วนใหญ่ก็มาจากประเทศเหล่านั้น ที่ไม่มีทุนในการวิจัยและผลิตจึงเสียเปรียบประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งประเทศที่พัฒนา

แล้วไม่ควรนำจุดนี้มาแสวงหาผลกำไร เพราะมันส่งผลให้ประชาชนของโลกไม่ได้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข และมีสิทธิโอกาสที่เท่าเทียมกัน อันขัดต่อหลักเสรีนิยมประชาธิปไตยของเหล่าประเทศที่พัฒนาแล้ว องค์การการค้าโลกควรเป็นตัวกลางในการนำยารักษาโรคเข้าไปสู่ประเทศที่มีความต้องการยาจริงๆ ไม่ว่าจะเป็นการลดกำแพงภาษี การมอบสิทธิพิเศษทางการค้าให้แก่ประเทศยากจนเหล่านั้น เพื่อที่จะมีโอกาสเข้าถึงยารักษาโรค โดยคำนึงถึงหลักที่ว่าชีวิตของคนสำคัญกว่าผลกำไรที่จะได้รับ

ในเรื่องการตัดสินข้อพิพาทและการดำเนินงานขององค์การการค้าโลกนั้นมี ปัญหาเนื่องจากองค์การการค้าโลกมีอำนาจเป็นอิสระ สามารถบังคับกฎหมายทางการค้าของตน การตัดสินของคณะกรรมการพิจารณาข้อพิพาทขององค์การการค้าโลกไม่จำเป็นต้องฟังเสียงของประเทศสมาชิก และยังมีผลบังคับใช้โดยอัตโนมัติ ดังนั้นคณะกรรมการในการตัดสินข้อพิพาทนั้นควรเป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อ จากประเทศสมาชิกหรือมาจากประเทศสมาชิกหมุนเวียนกันเป็นตามวาระ แทนการคัดเลือกขององค์การการค้าโลก อีกทั้งองค์การการค้าโลกเองควรจะนำคนที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเป็นกลางสามารถมองปัญหาได้ในทุกๆ ด้าน ไม่ใช่เฉพาะในด้านการค้าระหว่างประเทศเท่านั้น ควรมองผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคมด้วย ซึ่งการตัดสินต่างๆ ขององค์การการค้าโลกควรจะเป็นไปด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ในการตัดสินไม่ควรจะเป็นความลับอีกต่อไป ควรเปิดให้ทุกประเทศได้รับทราบปัญหา และรับฟังคำตัดสิน เพื่อแสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินที่ยุติธรรม

องค์การการค้าโลกไม่ควรมองข้ามองค์กรต่างๆ ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในคดีข้อพิพาทเช่น องค์กรประชาชน องค์กรสิ่งแวดล้อม องค์กรแรงงาน รวมไปถึงความต้องการของประชาคมโลกส่วนใหญ่ มาเป็นข้อมูลในการพิจารณาด้วย เพราะทุกๆ ฝ่ายต้องได้รับผลกระทบจากการตัดสิน และอาจมีข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขที่ดีที่สุดให้แก่สังคมโลกได้

การที่องค์การการค้าโลกตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนแนวคิดการค้าเสรี และเพื่อจัดการการค้าของโลกให้เกิดความสะดวก เกิดการรวมกลุ่มทางการค้านั้น แต่การเกิดขององค์การการค้าโลกนั้นมีการกำหนดข้อตกลงต่างๆ ขึ้นโดยองค์การการค้าโลกเอง ไม่ได้เป็นการตกลงของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ ส่งผลให้เกิดปัญหาตามมา เพราะข้อตกลงต่างๆ ขององค์การการค้าโลกไม่ได้ฟังความเห็นจากประเทศสมาชิก ซึ่งระเบียบข้อบังคับต่างๆ บางประเทศก็ไม่สามารถปฏิบัติได้ หรือเมื่อปฏิบัติไปแล้วทำให้เกิดข้อเสียเปรียบอย่างมาก แต่ก็ต้องปฏิบัติตามเพราะองค์การการค้าโลกบังคับให้ประเทศสมาชิกทุกประเทศ ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งขึ้น ไม่สามารถฝ่าฝืนได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อโดยตรงของประเทศต่างๆ บางประเทศต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างกฎหมายภายใน นโยบายการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าองค์การการค้าโลกจะละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศสมาชิก โดยทางอ้อม ดังนั้นองค์การการค้าโลกควรจะมีปัญหาเสียใหม่ และกลับมาตั้งศึกษาวิเคราะห์ว่าประเทศไหน ควรได้รับช้อยกเว้นอันใด ควรมีการปรับโครงสร้างองค์การการค้าโลกให้มีความเป็นประชาธิปไตย และรับฟังเสียงของประเทศสมาชิกมากยิ่งขึ้น

องค์การการค้าโลกเป็นองค์กรในระดับโลกดังนั้นควรตั้งขึ้นเพื่อจะสร้างผล ประโยชน์ให้แก่โลกมากกว่าองค์การหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินการต่างๆ ผลประโยชน์ส่วนใหญ่กลับไม่ได้ตกแก่ประชาชนทั้งใน

ประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศด้อยพัฒนา แต่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่กลับไปตกอยู่ที่บรรษัทข้ามชาติและธุรกิจขนาดใหญ่ที่ได้รับผลประโยชน์จากโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่องค์การการค้าโลกควรจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงตัวเองเพื่อให้ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ตกอยู่ที่ประชาชนและประเทศสมาชิก ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ในการเจรจาการค้าพหุภาคีที่ประเทศอุรุกวัยที่ทำให้เกิดองค์การการค้าโลกขึ้น